

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

ahaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s poštnin-
njem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt
leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementišču
(Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez
posebne naročnine

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

 Z mesecem marcijem poteče naročnikom četr-
letnikom naročilo. Prosimo torej, naj se pod-
vizajo nadalješnjo naročnino doposlati, da se
jim določiljanje lista ne pretrga ali ustavi.
List stane do 1. julija 80 kr., do 1. oktobra
1 fl. 60 kr. in do konca leta 2 fl. 20 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam
pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravištvu.

Vstajenje.

Z zemljo, na kateri živimo, je kakor z
dobro ženo; bolj ko jo človek izpoznavi, bolj
se mu prikupuje. Pač se zemlja v teku leta
stara, pa v tem se tudi že ponavlja in ob enem
že pripravlja na novo življenje.

To gre tako leto za letom.

Človek pa torej ne najde lepše podobe za
čas, na kateri nas spominja sv. cerkev. — za
vstajenje našega Gospoda in Vzveličarja. Moj
Bog, kaj so bili zavisti polni Judje si priza-
djal, da bi ga kakor že koli spravili s poti!
Nič jim ni pomagalo, če so ga prav na križ
pribili. Še grob, v kateri se je bilo njegovo
sv. truplo položilo, so bili zapečatili ter ga z
močno strašo obdali, toda on je vstal iz groba,
vstal iz lastne oči. Tedaj bilo je vse zastoj!
— Več ga zdaj niso umorili, več zdaj njego-
vega dela, sv. vere, niso pod pečat djali. Ko-
likor so si tudi prizadjali, ona je, sveta hči
svetih nebes, stopila v svet in ga v malem času
vsega prerodila, ona še živi, seme sreče, blagra
po njem sejaje. To je bilo vstajenje na-
šega Vzveličarja.

Prav tako pa tudi ne zadrži nič več zem-
lje, kedar jo je spomladnje solnce razgrelo, v
njenem življenju. Mraz, nevihta, suša stori ji
škodo, toda življenja ji ne vzeme. To je ljuba
tolažba kmetovalcu. Uima vzeme mu eno upa-
nje, ali zemlja živi, daje mu upanje na drugo
žetev, rodi mu drug sad. Prav iz srca privo-
ščimo to našim kmetovalcem. To je ja vsta-
jenje zemlje.

O tudi naši, slovenski zemlji nič ne pri-
zanaša uima, v obče smo Slovenci, kakor da se
rodimo le za nevoljo. Odkar se borimo za naše
pravice, šlo nam je že marsikatero upanje po
vodi. Naše težnje so skromne, pohlevne, ponižne.
V šoli, sodnji, uradni, na lastnem zemljišču,
čemo biti syo ji, ne maramo ostati tujcu pod
peto. To se vendar ne pravi Bog ve kaj ter-
jati. Manj ne terjamo noben narod za-se. Toda
kar je pri drugih prav, to je pri nas krivo,
češ, da smo „manj vredni“ od drugih. Manj
vredni, dá, to smo ali le tačas, če se damo dru-
gim „več vrednim“ pod peto.

Mi smo na svetu, to imamo od Boga, od
koga kje le oni „več vredni“? Mi živimo pod
dveglavim cesarskim orlom, mar le oni „več
vredni“ ne? Njega vzdržuje denar, na katerem
se drži pot naših rok, ali je le onih „več vred-
nih“ bolji? Njega brani meč, ki ga vihté sinovi
naših gorá ali je le onih „več vrednih“ ostreji?
Ne; med nami in njimi ni razločka, ne poznajo
ga ni pri davku ni na bojišču, tedaj pa tudi
ne gre, delati ga pri pravicah.

Mi nečemo nikomur krivice, terjamo pa
zato s tem večjo pravico še za-se pravico. Njo
nam priznava zakon države, njo torej smemo
in terjamo jo povsod in dosledno. Bolj ko se
je zavedamo, bolj jo terjamo in prej nam, poleg
pomoči božje, postane ona resnica.

Svitli cesar žele spravo med svoja ljud-
stva; ministerstvo, ki je sedaj na krmilu, nam
ni nasproti; večina državnega zbora priznava
pravico naših teženj, tedaj pa pride samo na
nas, da stopimo vselej, v pravi čas na noge ter
več nikjer nikomur na ljubo ne odstopimo od
svojih teženj, od svoje pravice. Tako jih čemo
doseči, tako nam naša pravica postane prej ali
slej resnica. To bodi naše vstajenje! (?)

Kako se nam štajerskim Slovencem godi!

(Govor poslanca B. Raiča v državnem zboru, dne 28. febr.
1885.)

IV. Na okrajni konferenci v Ptuij skle-

nili so 6. julija 1882 iz pedagoško-didaktičnih vzrokov drugi deželni jezik izbrisati iz vrste obligatnih predmetov za ljudsko šolo; tudi c. kr. okrajni šolski svet podpiral je ta predlog. C. kr. deželni šolski svet je pa v svojem odloku 7. januarja 1883 naročil, da naj vse pri starem ostane! (Čujte! na desni.) Tisti, ki se je drznil omenjeni predlog staviti, moral je takoj v prognanstvo v Mürzsteg na Gorenje-Štajarsko. (Čujte! čujte! na desni.) Druzega učitelja, ki se je pri tistem predlogu tudi vdeleževal, pregnali so še med letom iz Ptujskega okraja. (Čujte! na desni.) Ali smo že res tako daleč, da se postave le za to dajó, da jih deželnemu šolskemu svetu spolnjevati treba ni?!

6. aprila 1882 sklenil je c. kr. okrajni šolski svet v Ptui: „uradni jezik pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Ptui je slovenski izvzemši mesto Ptuj. Predsednik c. kr. okrajni glavar je sklep takoj zavrget in deželni šolski svet je pa reševaje to zadevo rekel, da določitev „izključljive“ rabe slovenskega jezika nasprotujejo članu XIX. (Čujte! čujte! — smeh na desni.) Opomniti moram, da okrajni šolski svet ni sklenil besede „izključljivo“, temveč je to besedo deželni šolski svet pristavil le za to, da se je zamogel na član XIX. sklicavati. (Čujte! na desni.)

Ravno tedaj hotel je nek učitelj svojo plačo potegniti s slovensko pobotnico. Zgodilo se je to na meji med Slovenci in Nemei. Davkarija se je branila na podlagi tiste pobotnice plačo odšteti; zadeva romala je k deželnemu šolskemu svetu (čujte! na desni) in ta je naročil, da mora učitelj nemško pobotnico spisati. Kako se pa to s članom XIX. vjema, gospóda moja?!

20. maja ravno tistega leta sklenil je okrajni šolski svet v Ptui zapisnike v slovensčini spisovati; predsednik je ta sklep takoj vničil!

22. maja 1882 bila je v Leskovci, Ptujskem okraji, komisija zarad naprave zakotne šole. Poleg okrajnega glavarja in okrajnega šolskega nadzornika bili so navzočni tudi zastopniki občine in krajnega šolskega sveta. Le-ti so zahtevali, da naj se zapisnik slovenski spiše, kar se pa ni zgodilo, če tudi je 70 mož soglasno to zahtevalo; dotičniki so se pritožili. Kaj mislite, kaj se je zgodilo? Tistemu, ki je pritožbo spisal, naložili so 40 goldinarjev globe (čujte! čujte! na desni), ki jih je tudi plačati moral in sicer za to, ker je imel tu pa tam preojstro pero. (Veselost na desni!) Da, žlahtna moja gospóda, pokažite mi ga, ki bi vas z gladnimi rokavicami sprejemal, ako ga z železnimi kremplji praskate!

Leta 1882 sklenil je nek odbor v Ptujskem okraji napraviti tabor; sedanja vlada pa tedanjega tabora ni dovolila in jaz se spominjam

na leti 1868 in 1869, ko je Giskra rekel: „Le dovolite!“ (Čujte! na levi.)

Pri volitvah v okrajni zastop Ptujski vpisovali so se v skupino velikoposestnikov lastniki hiš, ki na hišnem in stanarinskem davku niso več plačevali nego 60 gold., če tudi je po postavi le tisti velikoposestnik, kdor zemljišnega in hišnega davka skupaj 60 gold. plača.

Ptujski „Narodni dom“ prosil je za dovolitev gostilne in kavarne v ravno tisti hiši, kjer so imeli gostilno že od leta 1820. Prva in druga instanca rešili ste povoljno prošnjo, visoko ministerstvo pa te malenkosti ni hotelo dovoliti. Da, gospoda moja, Slovenci so pod sedanjo vlado brez vsake pravice. Svetoval bi Vam, da s svetinjami naroda, ki je bil vsikdar veren Nj. Veličanstvu, ne postopate na tak način! Miru si želite med narodi, toda ta mir, ako hoče dobrodejen biti, ako Vam hoče srečo in zadovoljnost prinesiti, opirati se mora na pravičnost, na ravnopravnost vseh narodov po Avstriji. Vsi drugi poskusi so — izmišljotine — fata morgana! (Dobro! dobro! na desni.)

Gospodarske stvari.

Kako treba krompir saditi in pridelovati.

Krompir je občno priljubljena in za revnejše vrste prebivalcev zelo važna hrana, tudi kot živinska krma in obrtnijska rastlina zavzema jedno prvih mest med rastlinami. Vendar pa se sem ter tje vidi, da se toti važni rastlini ne daje toliko pozornosti in pa skrbi, kolikor je prav za prav zasluži.

Ce se v takih krajih 70—80 metričnih centov na 1 hektaro (40—48 metričnih centov na oral) pridela, je to že pridelek, katerega so ljudje veseli, če se jih 100 metričnih centov na hektaro pridela ali 60 metričnih centov na oral, tako se s takim pridelkom že kot z dobrim hvalijo.

Krivdo pičlih pridelkov pa zvrčajo ljudje pogosto na zemeljske in vremenske razmere, kakor se v dotičnem kraju nahajajo. Pri tem pa ne pomislijo, da so dostikrat sami krivi tega nepovoljnega prospeha.

Mnogokrat leži prva kvar že v izbiri njive, na katero se pozneje krompir posadi. Marsikteri kmetovalec še meni, da se mora za krompir težka, močno pognojena zemlja izbrati. Sicer se večkrat prigodi, da je pridelek v taki zemlji prekomerno obilen in gomolji zelo debeli, ali skušnja je že pogosto pokazala, da tak krompir za jed ni posebno dober in okusen. In če še mokra letina pritisne, potem tudi s pridelkom samim slabo stoji in krompir je boleznim podvržen, posebno pa rad gnjuje. So pa tudi krom-

pirjeve sorte, ki v mokrotni zemlji sploh ne storé. Najbolj se prilaga krompirju srednje dobro zemljišče, tudi boljša peščena zemlja v prosti legi, če le ni preveč suši podvržena.

Tudi v tem, kar se gnojenja tiče, se mnogokrat krivo ravna. Sicer tudi krompir tirja v svoje dobro prospevanje gnojnih moči, vendar pa je treba pri izboru gnoja in v času gnojenja previdnosti. Tako pri lahki in rahli zemlji črstev in na gnjilcu bogati gnoj ni dober n. p. konjski ali ovčji gnoj. Po takem gnoju v taki zemlji krompir močno v metenico (ščavje) žene in rad vodeničen postane. Ako se krompir kot drugi sadež na prlmer po pognojenem strnjenem sadežu ali pa močno z malcem ali apnom potrošeni detelji sadi, pridela se okusnejši in na močiču bolj bogat krompir. V težkem, mokrem zemljišču pa se črstev gnoj priporoča in je v tem slučaju v ta namen posebno slamnati gnoj prav dober; na jedni strani napravlja tak gnoj zemljo rahlo, na drugi pa vzbuja in druží delavnost zemljišča.

Kakor se včasih krompirjev pridelek in krompirjeva dobrota po slabo ali krivo izbranem gnoju ali pa po premočnem pognojenju kvári, tako se tudi pogosto krompir, kakor oves za poslednji sadež v gospodarstvu ima, kateremu je vsaka tudi najslabejša zemlja zadosti dobra. So nekteri, ki trdijo, krompir se mora le v slabo zemljo saditi. V prav kumerni ali puščobni zemlji se mora le težko obilen pridelek pričakovati. Le če se pri sajenju jame za krompir ali razori z malcem, pepelom ali koščeno moko ali tudi z apnom potrošajo, bilo bi prav. Tudi čist, dober in prsten kompost tukaj dobro deluje. (Konec prihodnjíč.)

Gruške povrtnice.

II. 16. Gruška zimska kraljica. (Winterkönigsbirne). Sad je debel, okroglo-plašnat, nježnega soka, trpi do februarja. Zato je dober sad prve vrste. Drevo je malo pa rodovitno, ki pa hoče dobro zemljo.

17. Gruška dolga jesenka. (Lange grüne Herbstbirne.) Sad je skoraj kegljičaste podobe, zelen ko trava, nježno muškatega okusa, prekomerno sočnat, dišeč in trpi do novembra. Drevo je visoko, obilno rodi, pa zahteva dobro zemljo.

18. Gruška zimska Nelisanka. (Winter Nelis.) Sad je srednje debelosti, okrogel, rijast, posebne dobrote. Trpi do spomladi. Zelo močno rodovitno drevo.

19. Gruška pegasta Bergamaščanka. (Getupfte Bergamotte). Sad okrogel, pegast, zelen, precej debel. Trpi do oktobra. Je nježna namizna gruška, z maslovitim mesom, ki bolj kaže za na vrte ko pa na polje. Sicer pa ni izbírčna, kar se tiče lege.

20. Gruška Magdalenka. (Magdalenenbirne.) Sad je srednje debel, skoraj jajast, svetlo-zelen, zrel, žolto-zelen, zelo sočnat, nježno kislega okusa, kakor sladkor in muškatelec, izvrsten; zori konec julija in trpi 14 dni. Drevo je precej močno in rodovitno.

21. Gruška poletnica nježna, lupinasta. (Zartschalige Sommerbirne). Sad drobičen, rusletki podoben, zelenkastožolt, zrel, limonastožolt, na solčni strani rahlo roževito rudeč, kakor v vosek vdelan, dišeč, izvrsten. Zori sred avgusta, pa komaj teden dni trpi. Drevo je precej močno in rodovitno.

Cena sadja. Od 14.—20. marca je sadje na Dunaju imelo tole ceno: Jabelka, rajnete sivke 14—35 kr., žolte 15—35 kr., mašancki Štajerski 9—18 kr. za kilo, Tirolski 3—6 fl. za 100 jabelk. Tirolski II. 25—35 kr., Haslingarski 14—20 kr., za kuho 12—16 kr. gruške, spinokarpi 40—45 kr., grozdje 85—80 kr. za kilo.

Sejmi. 7. aprila: v Ljutomeru, Mariboru, na Gori, v Šoštanju; 9. aprila: v Dobovi, Gradeu, Novi cerkvi; 10. aprila: v Koprivnici.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slovo g. Dr. L. Gregoreca.) V nedeljo se je bilo v prostorih naše čitalnice sešlo izborno društvo. Prostori so bili izredno, lepo okinčani; bila pa je tudi izredna priložnost ne v zabavo, ampak v slovo. Če tudi čas velikega tedna ni stvari posebno ugajal, prišlo je vendar precejšnje število udov, drugih gostov in tudi nekaj kmetov iz okolice naše. Bilo je namreč slovo g. Dr. L. Gregoreca od čitalnice, kateri je bil ves čas marljiv ud, in več let vesten odbornik. Ta večer se je pa tudi pokazalo, kaj je odhajajoči gospod za naša društva, pa še bolj za slovensko ljudstvo veljal. Govori g. dr. Radaj-a, dr. Dečko-ta, kmeta Vajkselj-na in drugih so to v živih, srčnih, neskaljenih besedah razodevali. Vsi so bili z navdušenjem sprejeti, izlasti pa odgovor g. Dr. Gregoreca. Cela slavnost se je prav lepo in gotovo v zadovoljnost vseh izpeljala. Bodi torej hvala vsem, ki so pri tem kakor koli pomagali, posebno še gg. pevcem, govornikom in pa slavnemu odboru!

Iz Ptujja. 26. marcija 1885. Zadnja seja odbora „Slov. pevskega društva“ je bila zelo znamenita. Med mnogimi določbami in sprejetimi predlogi hočem tukaj najvažnejše naznaniti. Za letošnji veliki pevski zbor se je enoglasno določilo mesto „Celje“. Po raznih nasvetih se je izvolil v to 8. septemb. t. l. — Pesni, ki se bodo skupno pele, so: a) Moški zbori: „Mi vstajamo“ od B. Ipaveca, b) „Slava Slovencem“ besede Virkove, vgl. A. Foerster,

c) „Zvezna“ vgl. Nedved, d) „Slovenec sem“ vgl. Dr. Gust. Ipavec, e) „Sokolska“ vgl. A. Foerster. Mešani zbori: f) „Bodi zdrava domovina“ vgl. F. S. Vilhar, g) „Tiha luna“ vgl. S. Jenko. Med še pozneje natančneje določenimi točkami tega programa bode svirala vojaška godba. Po dovršenem programu bode splošnja zabava, pri kateri bodo popevali posamezni pevci in zbori, kateri se bodejo v to oglašili.

Čč. gg. poverjenikov je mnogo storilo svojo dožnost, a mnogo še jih čaka z nabiranjem udov i. t. d. Prvim, med katerimi so bili najmarljivejši v Celji, Gradcu, Mariboru, Slatini, Ljubljani in Celovcu, izreka odbor v imenu društva presrečno zahvalo. slednje pa prosi naj se blagovolijo za to blago reč bolj zanimati, ali ako jim za nabiranje primanjkuje časa, naj tam ali v okolici svoje izročijo to delo zanesljivemu prijatelju ali znancu. Kjer je mogoče naj se snujejo mešani zbori in pristopi naj tudi več pevkinj društvu. Konečno so prošeni čč. gg. poverjeniki, naj naznanijo, koliko posameznih glasov in katerih od vsake pesni potrebujejo, da se nam pri razpošiljanju ne bodo delale ovire.

Udov šteje društvo nekaj nad 200 iz raznih stanov. Med ustanovniki je najnovejši č. g. Dr. Josip Srnc odvetnik v Celji, ki je pristopil društvu s 25 fl. Naj bi še ga mnogi posnemali! Poprimimo se tedaj dela in pridnega učenja v petji, da bo ta letošnji vel. zbor slovenskih pevcev vreden pomenljivih besed:

Uk naš: pesem prava!

Up: edina Slava! rn.

Iz Slovenskih goric. (Nekaj za naše poslance.) Nek učitelj, ki mora ob nemškeje meji nastavljen biti ima ta greh, da se noče vtopiti v kletem renegastvu, ter noče slaběji od neumnega živinčeta postati, ki glasove od Stvarnika mu podeljene po svojih starih posnema in noče, kajti bi bilo proti njegovemu prepričanju, v rog teh „lažiliberalcev“ tuliti in poleg teh napak še to nepriličnost, da mora po svojo mesečno plačo v nektje kraj na sedanjem Nemškem pošiljati. Tem „kulturonoscem“ je v obče to neznosno, da še tak človek plačo dobiva! Kakor navadno, pošlje tudi 1. marca t. l. v ta kraj po svojo plačo in prilepi kolek od l. 1883. Jednako sta storila tudi druga dva tovariša. Omenjeno še bodi, ka je tudi v tem kraju, kjer poslujejo ti trije učitelji tudi c. kr. prodaja kolekov. Ko je prodajalec kolekov še pozneje po tej dogodbi hotel stare koleke na pravem mestu zameniti, javilo se mu je, da naj jih le obdrži, ker so še do konca meseca marca veljavni. Ko g. davkar pobotnico, oziroma stari kolek na njej zagleda začne se nad dotičnikom, ki je po plačo prišel dreti, češ, ako je g. K. tako pameten, da dva jezika razume in se v njih izraževati zna, moral bi tudi

znati, da so sedaj vže novi koleki v rabi, na dopis v slov. novinah bo pa vže oster odgovor dobil, za sedaj bomo ga pa kaznovali itd. in to v nazočnosti drugega obojja. Kolikor pa je znano, niso nobene slov. novine o dotičnem dačnem uradu oziroma davkarju ničesar javljale, saj dotični g. učitelj lahko priseže, da ni nikdar niti črkice o tej davkariji pisal oziroma objavil. A vse to ga še ne bi bilo razdražilo, ker Slovenci smo itak prepotrpežljive duše — ko bi ne bila res kazen oziroma zopetna plativitev koleka sledila. Čakal še je, ne bosta li tudi ova dva tovariša dobila naloga kolek zopet platiti. Čakal je zastonj in vsled tega se je pritožil kar naravnoč pri vis. c. kr. finančnem ministerstvu, katero je c. kr. fin. dež. ravnateljstvu z dnom 15. marca t. l. naložilo celo reč preiskati, ako bodem o tem preiskavanji kaj več zvedel, poročati vam hočem. Razvidi pa se iz tega in enakih slučajev lahko, kako bi privrženci te stranke, h kateri še mnogo, mnogo nižjih uradnikov spada, z nami ravnali, ko bi zopet do tako vroče zaželenega vladnega krmila dospeli. Predobro jim je nek česki poslanec povedal, da ako le toliko store, da ta stranka več do vladanja ne pride, so uže dovolj za Avstrijo storili in excelnc. g. finančni minister sam jim ni samo z djanjem dokazal, nego jim tudi kar naravnoč javil, da se da tudi brez njih vladati in jim je upanje skorajšnjega njihovega vladauja visoko na klin obesil. Bog daj, da ne bi nikdar do njega mogli!

Sv. Duh pri Lučah. (Sneg, trgovec.) Kakor v nekaterih drugih krajih, smo tudi tukaj imeli prav hudo zimo. Snega je bilo koncem decemb. in ves januar toliko, da ne pomni najstarejši ljudje tukaj enakega. Kjer se je sneg do zemlje izmetal, tam so bile gazi podobne soteski, neka groza je človeka obšla, hodečega med 2½ metra visokimi sneženimi stenami. Od nekega kmeta, ki je ½ ure od cerkve oddaljen, je močen mož cele 3½ ure gazil do trgovca blizu cerkve. Ni toraj čuda da je šolska deca celi mesec počitnice imela, med tem pa je učitelj, navezan v tesno sobo, žalosten nasledke teh počitnic premišljeval. Mlada drevesa v gozdih so večinoma pokončane. In ni stari sneg o solnčnih krajih še bil prav zginil, ko smo dobili drugega. Na praznik oznanj. d. Marije (25. sušca) je celi dan snežilo in k temu se je še hud veter pridružil. Sipalo in nosilo je sneg, da je človeka bilo strah iz hiše pogledati. K božji službi je ta praznik okoli 30 ljudi prišlo. Padlo je blizo 1 meter snega.

Omenil sem zgoraj tudi trgovca. Imajo li zdaj Duhovčani trgovca, saj ga še pred kratkim ni bilo? Tako bo marsikteri čitatelj, „Gospodarja“, rekel, ker naš tako imenovani „Ojstri

vrh“ je obče znan zaradi božjega pota in krasnega razgleda. Trgovca, ki bi prodajal najpotrebnije reči, smo si bili uže dolgo želeli; to željo nam je izpolnil pridni krojač, Blaže Ofič. Prodaja vsestranske špecerijske reči, prav po ceni. Ne bo 'nam torej več treba po vsako malenkost 1½ ure daleč hoditi, kakor poprej. Hvala omenjenemu gospodu za to blago podvzetje. Na vešalu ima ime sicer nemško napisano. „Blasius Offitsch“, pa to se bo vendar še dalo predrugačiti.

Za splošnje potrebe zdaj pri nas skrbijo: štirje krčmarji, tri tabakarnice in eden trgovec. Po vodo še moremo skoro ½ ure daleč hoditi; kako prijetno je to posebno v taki zimi, kakoršno imamo letos, lahko si vsak predstavlja.

K.

Iz Leš pri Prevaljah. (Lep dar in lep spomin.) Tukaj je umrl kmet stare premožne slovenske korenine, 76 let je bil učakal. V svoji oporoki si je postavil lep spomin, kajti 1000 fl. iz svoje zapuščine je namenil za zidanje nove cerkve pri M. D. Na jezeru. Trdnih Slovencev in pa krščanskih mož najde se v tem času le malo, tem večja čast torej njemu, ki je bil oboje. Bog mu povrni v nebesih!

Fil. Živornik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarica se je zadnji teden mudila v Holandiji. V mestu Amsterdamu pa je pijan, gosposk človek nad njo s palico zamahnil. Visoka gospa se je hudo prestrašila, pa storil ji ni ničesar. Zaprl so ga tekoj in čaka ga ostra kazen. Le prav mu bo! — Cesarjevič z mlado soprogo se je v ponedeljek peljal nazaj v Beč, a v Mariboru, kakor že tudi prej v Ljubljani, ga ni nihče videl, pač pa se je baje v Gradcu pri oknu pokazal. — Državni zbor se je za voljo praznikov razšel, gg. poslanci so že pri svojih družinah, pri svojih volilecih, njih čutila pa so razna prav kakor je bilo njih delovanje v zboru. Naši in vsa večina poslancev gre letos še kolikor toliko zadovoljna v ljubo domovino. — 20. dne aprila, pravijo snide se zopet državni zbor kaci 10 dni, potem pa ga sklene cesar s prestolnim govorom. Volitve bodo že h koncu maja meseca ali vsaj v juniju. — Kardinala Schwarzenberg-a pogreb je bil se ve da sijajen. Navzoč je bil svetli sesar, cesarjevič, cesarjevičinja Stefaniya in nadvojvode, vsi ministri, skorej vsa aristokracija pa brez števila ljudi. Kard. Gangelbauer, Dunajski nadškof, je opravil pogrebne molitve, vpricho pa so bili še nuncij sv. Očeta, več českikh škofov in mnogo duhovščine. Truplo so odpeljali v Prago, ker je rajnci želel, biti na Hradšinu poleg svojih prednikov pokopan. — Zoper kričaća dr. Knotz-a dohaja čedalje več protestov iz nemških

občin, pa liberalni listi molče o njih, prec pa na velik zvon bijo, kedar spusti v kakem kotu, kjer že koli, kako ultra-nemško društvica raketelj pritrjenja. Pomozi pač, kar pomore, samo da njih bralci ne izvedó, pri čem da so. — V Gradcu je gosposka sumljivo praznovanje Bismarck-ove 70letnice prepovedala, ne da bi povedala uzrokov. Ne bilo bi pa ultra-bismarkovcem težko jih ugeniti, toda delajo se, kakor bi jih nikakor ne mogli najti. — V Dobrovi na Moravskem se je v soboto 28. z. m. plin užgal v jamah in našlo je tako 54 mož nepričakovano smrt, 32 pa jih je večje, manjše rane dobilo. Za udove in sirote mrtvih delalcev se je baje že poskrbelo.

Vnanje države. Nadvojvoda Franc-Ferdinand mudi se veliki teden v Jeruzalemu, hoče namreč čas Kristusovega trpljenja tudi na kraju tistega preživeti. — Nemški cesar Vilhelm je 22. dne z. m. izpolnil svoje 88. leto. Ljubi Bog ga že dolgo živi, in ponuja mu priliko od leta do leta, da postane svojim katoliškim podložnikom pravičen. toda do zdaj — zastoj. — „Kulturna vojska“ še žanje vedno svoje žrtve, le ne več toliko kruto, kakor kedaj. — Francoze je zapustila v Tonkinu sreča; pred Lang-Sonom so Kitajci njih generala, Negrier-a, do dobra natepli, Steringer-ja pa iz onega mesta pregnali. Okoli Dong-Sona in Thannoi-ja so se še le vstavili. General Brière de Isle prosi nagle pomoči. — Doma se je francosko ljudstvo vrglo na ministre, češ, da so oni te nesreče krivi. Minister Ferry je v očigled tega dal s tovarši vred ostavko. Kamora je dovolila 200 milijonov, da se vojska pelje z večjo močjo in z večjo srečo. — Kakor so se prej, koje trdnjava Chartum bila padla, Angležem bili Francozi, tako se smejo zdaj prvi zadujim, obema pa Rusi. Tako so dobili le-ti roke proste v sredi Azije. Sedaj med Rusijo in Anglijo menda ne bo do vojske prišlo. Sicer bi si pa te velesili bili že zdavno v laseh, ko bi prva imela denar druge, druga prve vojake. — Mahdi se drži sedaj pri miru, pa tuhta gotovo, kako bi kje Angležem katero dal! — Po Grškem je na večih mestih bil potres; v Kalamati, Nisi, Megalopoli se je več hiš podrlo in tudi nekaj ljudi pokopalo. — Na Laškem se giblje gora Etna, prebivalci ob njenem vznjožu so si v strahu za svoje imetje, celo za življenje jim lahko postane nevarno.

Za poduk in kratek čas.

Nekaj o nadlogah kmetskega stanu.

(Govoril slovenski poslanec g. dr. J. Vošnjak v državnem zboru 17. marcija 1885.)

I. Pred vsem moram izreči svoje obžalovanje, da visoka zbornica ni rešila načrta

o podedovanju kmetских domov, kakor ga je predlagala vlada. Temu načrtu je bil namen odpraviti vsa ona zla, ki so na podlagi postav od leta 1868 žugale vničiti naš kmetiški stan, vse kmetско domovje pa razdrobiti. Do leta 1868 imeli smo namreč postavo, ki je zabranjevala razkosavanje kmetских domov; visoki državni zbor je pa leta 1868 tisto postavo preklical, in razkosavanje se je pričelo.

Nesrečni nasledki te postav so se kmalu prikazali; vendar pa se še ne čutijo tako hudo po tistih pokrajinah, koder je postava še le leta 1868 svojo veljavo zadobila, kakor pa pri nas na jugu, kjer smo v francoskih časih dobili „Codé Napoleon“, vsled česar se je smelo zemljišče na drobno prodajati in delati, kakor se je ravno temu ali onemu poljubilo. Nastala so mala posestva, pravi kmetски domovi so pa vedno bolj redki.

Naj si o malih domovih misli kdo, kar mu drago, toliko je resnica, da so oni na veliko škodo kmetskega stanu, posebno pa ondi, kjer kmetje nimajo nikakega pristranskega zaslužka. Čisto drugače pa so razmere ondi, kjer so tovarne, kjer ima mali posestnik poleg svojega zemljišča tudi še svoj zaslužek. Ondi si lahko prosti čas porabi za dnino ali pa za delo v tovarni; po krajih pa, ki nimajo nikakih tovarn, mali posestnik nima skoraj večino svojega časa nič kaj pravega opravila; kajti njegovo malo posestvo ne dá mu zadosti posla, postranskega zaslužka ne dobi, in mož je prisiljen za živžem stopiti, kjer ga ravno vgleđa, dostikrat tudi na škodo svojih sosedov. Kakor sem rekel, je torej jako obžalovanja vredno, da se ta postava ni še v tem zasedanji spravila na dnevni red. Kmetски naši ljudje nam bodo jako malo hvaležni za to, da se nismo s to postavo pečali.

Gospod poslanec vitez Steeruwitz rekel je, da so hipotekarni dolgovi še največ vzrok, da naš kmetски stan tako hira. Resnica je, ki jo vsak pripoznava in prav želeli bi bilo, da bi se izvolil jako radikalen pripomoček, ki bi hipotekarne dolgove pobrisal, s čemer bi se kmet oprostil od plačevanja obresti. Sredstvo, kakor ga je nasvetoval Steeruwitz, da bi se namreč hipotekarni dolgovi spremenili v rentne dolgove, katerih ne more nihče odpovedati, bi samo po sebi ne zadostovalo, ker bi bili kmetje potem večni dolžniki svojih upnikov. Amortizacija morala bi se vpeljati, pri kateri se vé, da bi morala država ali na ta ali na oni način pomagati. Največ posla pri tem naj bi pa ostalo posamičnim deželam, ktere naj bi si vstanovile deželne hipotekarne banke ter izdajale zastavna pisma s prav nizkimi obrestmi; morda bi se na ta način dala amortizacija speljati. Še le po amortizaciji, ki bi trajala več let, pri kateri ne bi obresti s povračilom vred znašale več nego največ 5 do 5½ odstotkov, dalo bi se

kmetu pomagati in ga od silnega bremena oprostiti.

Ravno sedaj so hipotekarni dolgovi po nekterih deželah grozovito veliki ter niso v nobenem razmerji z vrednostjo in čistim doneskom zemljišča. Že tako daleč smo prišli, da kmet ni več posestnik na svojem, ako ima zemljišče več nego za polovico zadolženo; zašel je zopet v hlapčonstvo, kjer je bil ob času desetine in tlake, v hlapčonstvo hipotekarnim upnikom. Res je, da so te većinoma, hipotekarne banke ali pa hranilnice, potem pa tudi zasobniki, pri katerih se mu ni bati, da bi ga preganjali z domú, ker bi bili potem prisiljeni posestvo sami prevzeti, ktero bi jim pa prav nič ne neslo. Kakor hitro bi pa upniki tožiti jeli za svojo glavnico, spravili bi vse take kmete na beraško palico.

Najnujnejša potreba je torej, da se nekaj zgodi gledé hipotekarnih dolgov ter da se država in dežele s tem vprašanjem temeljito pečajo. Država kazala se je vedno postrežno deželnim hipotekarnim bankam, ker je njihovim zastavnim listom odpustila pristojbine in davke. Nadjamo se, da bo še v bodočnosti tako pri vseh tistih bankah, ki imajo namen kmetu cenega posojila preskrbeti, ter ga prevideti z amortizovalnim kapitalom, s katerim naj poplača dolgove, ki se ne dajo amortizovati.

Jedna glavnih napak, zakaj da je kmetiški narod ravno na jugu tako pod nič, je prav izvestno prevelik davek s prikladami.

Davek je že sam na sebi silno velik, kar se je tukaj že večkrat povdarjalo in ni v nobenem razmerji z dohodki, ktere kmetu zemljišče daje.

K temu pridružijo se pa še priklade. Le-te so po naših južnih krajih že tako narastle, da ves davek skupaj od zemljišča več nego 60% čistega dohodka požre.

Tako imamo na Štajerskem n. pr. 39% deželnih priklad, potem imamo okrajne naklade, ktere po mnogih okrajih 40, največ pa po 20, 25 do 30% znašajo. Sedaj pridejo pa še občinske naklade in povem Vam, da poznam okraje, po katerih imajo že skoraj vse občine po 40% občinskih naklad. V okraju Slovenjebistriškem skorej vse občine po 40 do 50% plačujejo ter se jim je ondi ves davek spel na 110%. (Dalje prihodnjič.)

Smešnica 14. Major je k vojakom odbral nekega mladeniča, ki bi bil vse rajši, kakor vojak, naposled ga major vpraša: „Med katere vojake bi te uvrstil, med konjenike ali pešce?“ „Če mi že na voljo date, gospod major, bi pač prosil, da me med „urlauberje“ uvrstite!“

Razne stvari.

(Javna zahvala.) Kat. tiskovno društvo izreka preč. g. dr. L. Gregorecu, kanoniku in župniku pri Novi cerkvi, srčno zahvalo za njegovo 10letno neumorno in uspešno delovanje pri vredovanju „Slov. Gospodarja“.

V Mariboru 31. marca 1885.

Odbor kat. tisk. draštva.

(Č. g. dr. L. Gregorec) se je 31. dne pr. m. podal na svoje novo mesto v Novo cerkev. Sliši se, da se misli popolnem odpovedati političnemu življenju.

(V Celju) so bili na kolodvoru g. dr. L. Gregoreca pričakovali: deželni poslanec g. M. Vošnjak, župan z Nove cerkve, dosedanji provisor in nekaj drugih znancev. Ko ga je župan v imenu županije srčno pozdravil, peljali so se vsi skupaj k Novi cerkvi. Pri Taborski mitnici se jim je še dolga vrsta voz pridružila — samih faranov, ki so do tje mu bili prišli naproti.

(V Gradcu) je postal kanonikom stolne cerkve g. Josip Frühwirth, ravnatelj škofijske pisarne.

(Na Dunaju) so zaprli menjevalca denarjev Hofmeister-ja in pa Mavrici-ja in Hermana Reich-a, vse tri zavoljo goljufij na škodo vložnikov; to ni več nič novega. Imena pa že tudi kažejo, kakega rodú so le-ti ptički.

(Roko odtrgala) je pretečeno sredo mašina delaleu J. Srpu na koroškem kolodvoru v Mariboru. V najhujši vijavici je bil zmenj snajil, v tem ga je pa prišla mašina in revež je v malih urah pa v groznih bolečinah umrl. Čvetero nepreskrbljenih otrok je zapustil. Bog se jih usmili pa dobri ljudje!

(Vol) dva metra visok. 3 pa dolg in 32 cetov težek je bil v Bolsanu na Tirolskem še le svoje 5. leto dosegel. Kupil ga je tamošnji mesar za 900 fl. Res lep vol in — bela vrana!

(Cesto) namerava okrajni zastop Ptujski delati ali popraviti iz sv. Vida do Leskoveca. Je je bojda treba

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg.: Bratuša 11 fl., Naprudnik 2 fl., Gabere, Kelemina, Klepač, Novak in Šalamon po 1 fl.

(Dispenz.) „Marburgarica“ je zadnjo sredo vedela o nekem dispenzu iz Rima, ki je baje stal gotovih 200.000 fl. Mi sicer ne vemo, kaj je na dispenzu, o katerem vé ona, resnice, pa ji zato želimo, da dobo ona kedaj ves denar v roke, ki ga stane tak dispens v resnici. Žepa, če je tudi iz papirja, ji ne bo predrl.

(Železniška koncesija.) Ministerstvo za komunikacijo je Jožefu Seitzu na Dunaju podelilo dovoljenje za pričetna dela gledé normalno-tirne železnice od Poličan do hrvaške meje. Po tej progi bilo bi nadaljevanje „Zagorske železnice“ iz Krapine na Štajersko.

(Notar) g. Lud. vitez Bitterl v Mariboru se je svoji službi odpovedal. Možu je ni več treba, ker mu je baje po smrti brata lepo premoženje prišlo v roke.

(Društvo učiteljev) Mariborske okolice je sklenilo stopiti iz zavezeve štajerskih učiteljev v Gradcu. Ima pač vzroke zato!

(Nekdo iz marenberškega okraja) kaže v „Tagespošti“ strah pred slovenskimi učitelji in želi, naj se nadomestijo s samimi Groegelni. Ponemčevalni rogovi dopisatelju migajo iz vseh vazlov keblačinih.

Loterijne številke:

V Trstu 28. marca 1885: 89, 40, 60, 37 57
V Linci „ „ 17, 68, 36, 65, 72

Prihoduje srečkanje 11. aprila 1885.

Služba organista in mežnarja

s prostovoljno pšenično, vinsko, zmesno bernjo, ter od fare najetim stanovanjem je pri sv. Rupertu nad Laškim do 1. majnika 1885 razpisana. — Prošnjiki zmožni orgljati po notah, in znajoči še poleg kako pošteno rokodelstvo, se naj oglasijo osebno pri cerkvenem predstojništvu.

V Šent-Rupertu nad Laškim 30. marca 1885.

1—2

Cerkveno predstojništvo.

Hram v najem

da mesar in gostilničar Josip Ahman pri sv. Barbari, poleg Vurmberga: ako bi pa najemnik tudi kaj posestva hotel imeti, se mu tudi lahko ustreže; ker je to poslopje na jako primernem, za mesarijo in krčmo prav ugodnem prostoru. Pogoji za plačilo so celo lahki. Več o tem se izvé pri lastniku posestva pri sv. Barbari.

1—3

Poljski gips

100 kilo za 2 gld. se dobi pri

M. Berdajs-u

1—2

v Mariboru.

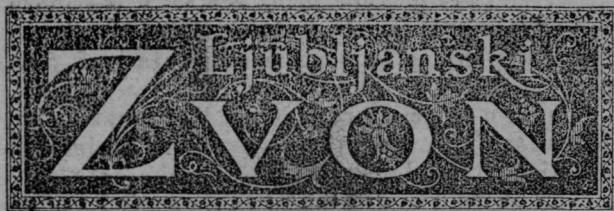
Učenec za trgovstvo.

Deček z dobrimi šolskimi spričevali, se v moji prodajalnici mešanega blaga takoj vzame za učenca.

Karl Kristan,

trгоvec v Ponkvi.

4—4

Štv. IV. prinaša te spise: 1. Juan de Granada: Balada o potresu. 2. J. Stritar: Kje si, mirti objubljen dežela? Pesem. 3. Dr. Fr. Detela: Veliki grof. Zgodovinski roman. (Dalje.) 4. J. Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih, 22. Pod hrusko. 5. J. Križnik: Žaloba. Pesem. 6. J. Cimperman: Oseho evetje. Sonetje. 7. S. Rutar: Reka — Timava. 8. Fr. Wiesthaler: Slavni Slovenci. I. Dr. Janko Zupan. 9. J. Stritar: Pogovori. II. 10. Dr. K. Štrekelj: Jožef Pagliaruzzi — Krilan † 11. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje.) 12. Književna poročila: Dr. K. Štrekelj: Slovenska slovnica za srednje šole. (Dalje.) 13. Slovenski glasnik: Nove knjige slovenske. Jurčičevi zbrani spisi. Viktor Smo'č. Literarna zapuščina Krilanova. Josip Petkovšek. Društvo slovenskih pisateljev. Za „Narodno šolo“. Razne novice. Pogled na cerkveno književnost slovensko leta 1884. (Dalje). — Glasbena Matica. Vaelav Brožik. Srbska književnost. — 14. Janko Kajan: Šah. — „Ljubljanski Zvon“ izhaja v mesečnih zvezkih po 4 tiskane pole velike osmerke obsežnih ter stoji za celo leto 4 gld 60 kr., za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld 15 kr.

Kot sluga

se sprejme mlad mož, neoženjen, kateri ume pisati in čitati slovensko in nemško. Kje? pové se pri Jan. Leon-u v Mariboru.

Velik živinski sejem

bode dne 13. aprila, to je v ponedeljek po beli nedelji, v Cirkovcah na dravskem polji, h kateremu se kupci in prodajalci živine obilno vabijo.

Martin Medved

1—2

obč. predstojnik.

Izvrsten med

(garantiran pitanec),
v plehastih škatljah po 5 kil (kilo
po 60 kr.), škatlja 30 kr.,
se dobiva proti poštnemu povzetju
ali pa proti gotovi plači pri

Oroslavu Dolencu,
svečarji v Ljubljani.

Izdatelj in založnik tisk. kat. društvo. Odgov. urednik L. Kordeš, Tisk J. Leon-a v Mariboru. (Odgov. Lav. Kordeš.)

Dobro seme

travno, deteljno, runkelj ali pesino, potem sadeže za hmelj ponuja podpisani.

Deteljno seme je čisto brez predenice, kar s pričevalom zagotavlja

Ernest Širca,

trgovec v Zavci.

1—2

Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizo sl. cerkve.

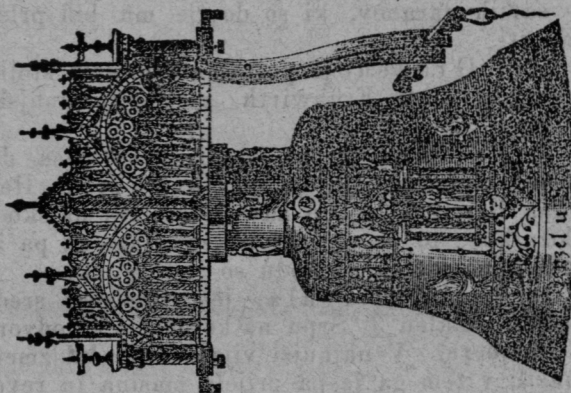

C. kr. privilej.

Številnih priznaji
za zlate zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvršine zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pregibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonov, z jasnimi in čistim glasom pod poroštvo; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Imam tudi harmonična zvonila ali zvončke na prodaj!

Spričalo.

Firma **Denzel-novi sinovi v Mariboru** je letos (1884) za Poličane na spodnjem Štajerskem, štiri nove zvonove, kateri okoli 63 centov tehtajo, izlila in take ne le samo po zvušanji sliki, temveč tudi po obratnem, harmoničnem in prav glasnem petju tako umetno in izvrstno izdelala, da podpisani to firmo vsem, posebno pa čestitim cerkvenim predstojnikom vsakojako priporočati smejó.

Cerkveno predstojništvo v Poličanah,
dne sv. Lukeža 1884.

Benedikt Jury, župnik.

Štefan Detiček, l. r.,

Jožef Detiček, l. r.,

cerkvena ključarja.